

Forslag til restaurering af Tryggevælde Å mellem parkeringspladsen ved Tinghusvej og Troldhætte Broen

Af:

**Vandplejeudvalget i Køge Sportsfiskerforening
-en del af Køge Bugt fiskepleje**

Baggrund

En stor rigdom af dyr og planter i danske vandløb er primært betinget af to ting, rent vand og gode fysiske forhold så som rask strøm og masser af sten og grus på bunden. Med indførelsen af kloakering langt de fleste steder er vandkvaliteten i mange åer relativt god, men de fysiske forhold er generelt dårlige.

I Tryggevælde Å, mellem parkeringspladsen ved Tinghusvej og Troldhættebroen, er vandkvaliteten relativt god og åen er genslynget. Dette til trods, er der en mangel på både sten og grus i vandløbet. Det skyldes at der ved restaureringen blev lagt for lidt sten og grus i åen samt at vandløbet har sat sig over tid flere steder, således at strømfold og mængden af groft materiale ikke passer sammen. Manglen på sten og grus, som er vigtige som levesteder for insekter og smådyr, reducerer mængden af gyde- og opvæksthabitat for fisk som ørreden. Yderligere er der en tendens til at rørsumpsplanter som pindsvineknop og dunhammer fylder hele åløbet op og reducerer strømhastigheden i sommerperioden. Dominansen af rørsumpsplanter vil kunne formindskes ved at udplante enkeltstående skyggende træer langs åen.

Ved den seneste undersøgelse af fiskebestanden, foretaget af DTU Aqua i 2014, blev kun fundet meget få ørredyngel på strækningen. Da mangel på sten og grus vurderes at være den begrænsende faktor for ørredbestanden er det forventeligt at mængden af ørreder kan øges markant ved udlægning af groft materiale. Manglen på groft substrat er vurderet ved en besigtigelse af strækningen i juli 2020.

For at forbedre leveforholdene for smådyr og fisk foreslår vi derfor at der udlægges grus, småsten, større sten samt forankrede mindre træstammer på strækningen samt udplantes træer (Rød-el) for at reducere mængden af rørsumpsplanter i åen.

Formål

Formålet med projektet er at forbedre ørredbestanden på strækningen samt at forbedre levevilkårene for de øvrige dyr og planter i vandet og i det vandløbsnære miljø.

Billede

Fremgangsmåde

Restaureringen forgår ved udlægning af grus bestående af småsten i valnøddestørrelse samt enkelte større sten for at holde småstenene på plads. Denne blanding kaldes ofte gydegrus, da ørreder foretrækker netop denne størrelse sten til deres gydning. På steder hvor strømmen er frisk og dermed egnet til gydning, vil gruset blive udlagt i banker i et ca. 20 cm tykt lag.

Mellem strækningerne udlægges der større sten (100-1500 mm) samt mindre træstammer der fæstnes i brinken. De udlagte sten og stammer giver skjulemuligheder for ørrederne der er klækket i det udlagte gydegrus. Brugen af træ i vandløbsrestaureringen er relativt ny i en dansk kontekst og er beskrevet her (<https://www.fiskepleje.dk/Vandloeb/restaurering/traeer>). Ligeledes plantes elletræer i små grupper for at øge variationen i de fysiske forhold, begrænse mængden af rørsumpsplanter og stabilisere brinkerne.

Det er os ikke bekendt om bundkoten er overholdt på strækningen.

Vi forventer ikke at restaureringen vi få nogen mærkbar indflydelse på vandstanden eller vandafledningsevnen i vandløbet.

Billede

Strækningen

Projekt strækninger går fra parkeringspladsen ved Tinghusvej nedstrøms til Troldhættebroen (ca. 1700 m). Strækningen er inddelt i 14 delstrækninger (80 -200 m, se kort). Indsatsen på hver strækning er beskrevet i bilag 1. Der udlægges to helt nye grusstryg på 15 m, samt suppleres med grus til fem eksisterende stryg. Mellem strygene udlægges sten, kampesten samt fæstnes mindre træstammer.

I alt udlægges:

Gydegrus (75% 16 – 32mm. 25% 32 – 64mm.)	123 m ³
Sten 10-40cm.	130 m ³
Kampesten 50-150 cm	43 m ³
Træstammer 5-15 m	14 stk

Finansiering

Køge Sportsfiskerforening søger indkøb og levering af grus via fiskeplejemidlerne og øvrige fonde. Projektet kan eventuelt deles op i mindre projekter hvis finansieringen ikke tillader at hele projektet laves på en gang. I dette tilfælde bør opstrøms strækninger laves først således at arbejdet ved åen ikke påvirker allerede restaurerede strækninger (eksempelvis via sandvandring).

Udførsel

Faxe og Stevns Kommuner står for transport af materialer ved åen og selve udlægningen af sten og grus sker i samarbejde med frivillige fra Køge Sportsfiskerforening.

Venlig hilsen

John Østergaard
Køge Sportsfiskerforening
En del af Køge Bugt Fiskepleje

Bilag 1. strækingsbeskrivelser

Strækning 1 (80 m)

Gydegrus, suppleret af 1 stryg

8 m³

Sten 10-40cm

3 m³

Kampesten

3 m³

Strækning 2 (128 m)

Gydegrus, suppleret af 2 stryg

21 m³

Sten 10-40cm

10.5 m³

Kampesten

1 m³

Strækning 3 (110 m)

Sten 10-40cm

10 m³

Kampesten

5 m³

Strækning 4 (118 m)

Sten 10-40cm

6.5 m³

Kampesten

3 m³

Strækning 5 (117 m)

Sten 10-40cm

10 m³

Kampesten

3 m³

Strækning 6 (88 m)

Gydegrus, etablering af 1 stryg

22 m³

Sten 10-40cm

6.5 m³

Kampesten

2 m³

Strækning 7 (110 m)

Sten 10-40cm

10 m³

Kampesten

3 m³

Strækning 8 (146 m)

Gydegrus, suppleret af 1 stryg

10 m³

Sten 10-40cm

12 m³

Kampesten

3 m³

Strækning 9 (116 m)

Sten 10-40cm

10.5 m³

Kampesten

2 m³

Strækning 10 (179 m)

Gydegrus, suppleret af 1 stryg

10 m³

Sten 10-40cm

15 m³

Kampesten

3 m³

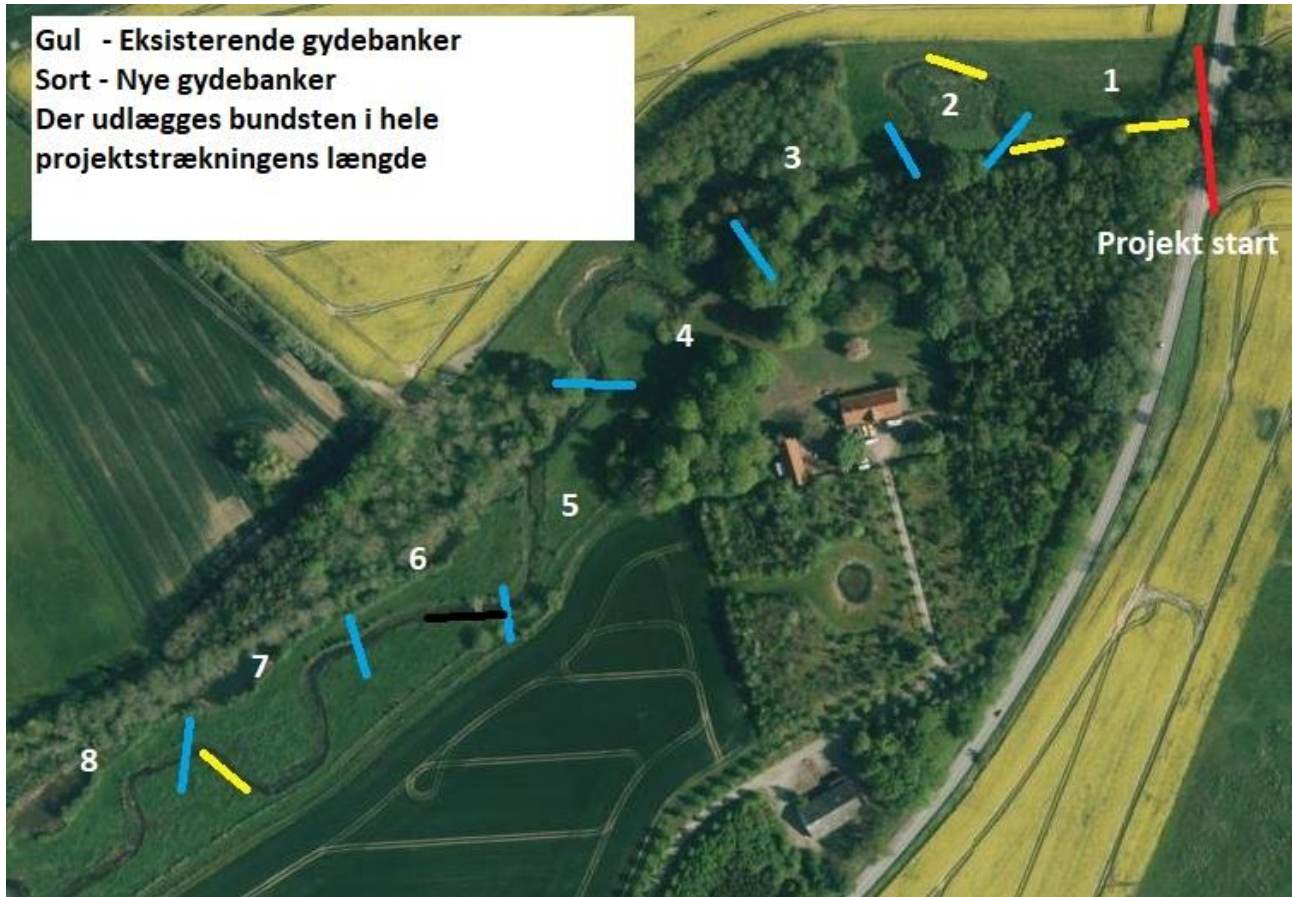
Strækning 11 (114 m)	
Gydegrus, supplering af 1 stryg	10 m ³
Sten 10-40cm	9 m ³
Kampesten	3 m ³

Strækning 12 (90 m)	
Gydegrus, supplering af 1 stryg	10 m ³
Sten 10-40cm	5.5 m ³
Kampesten	4 m ³

Strækning 13 (143 m)	
Gydegrus, supplering af 1 stryg	10 m ³
Sten 10-40cm	12 m ³
Kampesten	4 m ³

Strækning 14 (154 m)	
Gydegrus, supplering af 1 stryg	10 m ³
Sten 10-40cm	13 m ³
Kampesten	4 m ³

Kort over den foreslåede restaurering

Gul - eksisterende gydebanker
Sort - Nye gydebanker
Der udlægges bundsten i hele projektstrækningen længde

